

Επίσκοπος Μελιτηνής Μάξιμος: Η Αγκαλιά της Κρίσης

/ Γνώμες

• Γράφει ο Μάξιμος Παφίλης, [Επίσκοπος Μελιτηνής](#)

Μέσα μας, βαθιά, σε έναν τόπο όπου η χρονική ροή σπάει και μεταμορφώνεται σε μια κραυγή δίχως τέλος, η αναμονή μένει ακλόνητη. Μια αναμονή που τρέμει, σαν το τρεμάμενο φως καντηλιού μπροστά στο άπειρο, προσμένοντας την έλευση Εκείνου που θα κρίνει, όχι με το σπαθί της τιμωρίας, αλλά με το βλέμμα της άπειρης αγάπης. Σαν φύλλο του Νοέμβρη, μετέωρο στην αγωνία της πτώσης, η ψυχή αναμετράται με την αιωνιότητα. Και η ευαγγελική περικοπή της Κυριακής της Απόκριω έρχεται να μας υπενθυμίσει αυτή ακριβώς την αναμέτρηση, με την αλήθεια της ψυχής που καθρεπτίζεται, ωμή και αδυσώπητη, στα μάτια του Κριτή.

Μια αλήθεια γυμνή, δίχως τα ψεύτικα στολίδια της επίγειας ματαιοδοξίας, στέκει ανυπεράσπιστη. Τι θα απομείνει άραγε, όταν η αύρα της Δευτέρας Παρουσίας σαρώσει τα πάντα; Ποια ικεσία θα μπορέσει να αρθρώσει ο άνθρωπος, όταν βρεθεί αντιμέτωπος με την απόλυτη Δικαιοσύνη, εκεί όπου το “μαραναθά” αντηχεί σαν βροντή στα πέρατα της οικουμένης;

Η σιωπή γίνεται εκκωφαντική. Βαριά. Σαν πέπλο που σκεπάζει την οικουμένη, αναμένοντας την ώρα της αποκάλυψης. «Ὅταν ἔλθῃ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῇ δόξῃ αὐτοῦ καὶ πάντες οἱ ἅγιοι ἄγγελοι μετ’ αὐτοῦ, τότε καθίσει ἐπὶ θρόνου δόξης αὐτοῦ» (Ματθ. 25, 31). Μια εικόνα που αναδύεται μέσα από τις Γραφές, τρομακτική και συνάμα ελπιδοφόρα, σαν τον ήχο της σάλπιγγας που καλεί σε μάχη, αλλά και σε ανάσταση. Όχι πλέον με την ταπεινή μορφή του ξυλουργού, αλλά με τη μεγαλοπρέπεια του Παντοκράτορα, θα φανερωθεί ο Υιός του Ανθρώπου. Πλαισιωμένος από αγγέλους, σαν ουράνιο στράτευμα, έτοιμος να διαχωρίσει, όχι πλέον με λόγια και παραβολές, αλλά με την αμετάκλητη κρίση Του.

Και τότε; Τότε η ιστορία συμπυκνώνεται σε μια στιγμή, σε ένα αιώνιο παρόν, όπου το παρελθόν, το παρόν και το μέλλον γίνονται ένα. Οι μάσκες πέφτουν, οι ψευδαισθήσεις διαλύονται και η πραγματικότητα, ανελέητη και εκτυφλωτική, αποκαλύπτεται μπροστά στα μάτια όλων. Σαν θύελλα που ξεριζώνει τα σαθρά θεμέλια της ύπαρξης, η ώρα της Κρίσης έρχεται να σαρώσει κάθε τι ψεύτικο, κάθε τι φθαρτό. Κάθε καρδιά θα αποκαλυφθεί, σαν ανοιχτό βιβλίο, γραμμένο με τις πράξεις και τις παραλείψεις, με τις ελπίδες και τις απογοητεύσεις, με την αγάπη και το μίσος.

Και αναρωτιέται κανείς, με δέος και τρόμο, τι θα αντικρίσει άραγε στα δικά του πεπραγμένα; Πόση αγάπη, πόση αδιαφορία; Πόση πίστη, πόση αμφιβολία; Γιατί, όπως μας προειδοποιεί ο Άγιος Ιωάννης ο Χρυσόστομος, δεν αρκεί η τυπική τήρηση των εντολών, η επιφανειακή ευσέβεια: “Ὁ γὰρ τοιοῦτος, κἂν δοῦλος ᾦ, κἂν τῶν ἐν ἀγορᾷ προσαιτούντων, πιστεύῃ δὲ εἰς τὸν Θεὸν, δίκαιον πάσης αὐτὸν ἀπολαύειν εὐνοίας.”[1] Ακόμα και ο πιο ταπεινός, αρκεί να έχει πίστη αληθινή, αξίζει κάθε εύνοια. Η κρίση δεν θα είναι μια ψυχρή καταμέτρηση αμαρτημάτων, αλλά μια αποκάλυψη της εσωτερικής μας κατάστασης, της αληθινής μας σχέσης με τον Θεό και τον συνάνθρωπο.

Μέσα σε αυτήν την κοσμική σιωπή, ο χρόνος μοιάζει να αναστέλλει την πορεία του, σαν ποταμός που φτάνει στη θάλασσα και χάνεται στην απεραντοσύνη της. Κάθε στιγμή αποκτά το βάρος της αιωνιότητας, κάθε πράξη αποτυπώνεται ανεξίτηλα στον καμβά του χρόνου. Δεν υπάρχουν πια περιθώρια για αναβολές, για δικαιολογίες, για προσχήματα. Μόνο η γυμνή αλήθεια, αντιμέτωπη με το βλέμμα του Κριτή.

Δεν είναι το πλήθος των θυσιών, ούτε το μέγεθος των επιτευγμάτων, που θα καθορίσουν την τελική κρίση. Είναι η αγάπη, η άδολη και ανιδιοτελής, που θα γείρει την πλάστιγγα. Μια αγάπη που δεν μετριέται με λόγια πομπώδη, ούτε με εξωτερικές εκδηλώσεις ευλάβειας, αλλά με την αθόρυβη προσφορά, την έμπρακτη συμπόνια, την αληθινή αλληλεγγύη. «*Δεϋτε, οί εὐλογημένοι τοῦ πατρὸς μου, κληρονομήσατε τὴν ἡτοιμασμένην ὑμῖν βασιλείαν ἀπὸ καταβολῆς κόσμου· ἐπείνασα γὰρ καὶ ἐδώκατέ μοι φαγεῖν, ἐδίψησα καὶ ἐποτίσατέ με, ξένος ἤμην καὶ συνηγάγετέ με, γυμνὸς καὶ περιεβάλετέ με, ἡσθένησα καὶ ἐπεσκέψασθέ με, ἐν φυλακῇ ἤμην καὶ ἦλθετε πρὸς με*» (Ματθ. 25, 34-36).

Μα, πότε; Πότε, Κύριε, σε είδαμε πεινασμένο, διψασμένο, ξένο, γυμνό, ασθενή ή φυλακισμένο; Η απορία των δικαίων αντηχεί στους αιώνες, αποκαλύπτοντας την ουσία της χριστιανικής αλήθειας. Η αγάπη δεν είναι μια αφηρημένη έννοια, δεν είναι μια θεωρητική άσκηση. Είναι μια πράξη, μια στάση ζωής, μια διαρκής ετοιμότητα να προσφέρεις, να μοιραστείς, να συμπονέσεις. Ο Mark Guy Pearse, με τη χαρακτηριστική του απλότητα, μας υπενθυμίζει πως η γενναιοδωρία δεν είναι ζήτημα ποσότητας, αλλά ποιότητας: «*Η αγάπη είναι φτωχό πράγμα αν δεν μπορεί να αποσπάσει από κάποιον περισσότερα από όσα μπορεί ο νόμος.*» (Αγγλ. Love is a poor thing if it can't get more out of anybody than the law can).**[2]** Η αγάπη ξεπερνά τα όρια του νόμου, υπερβαίνει τις επιταγές και τις απαγορεύσεις. Είναι μια ελεύθερη έκφραση της ψυχής, μια αυθόρμητη κίνηση προς τον συνάνθρωπο.

Η αληθινή αγάπη δεν κάνει διακρίσεις. Δεν υπολογίζει το κόστος. Δεν περιμένει ανταλλάγματα. Αγκαλιάζει τον ξένο, τον περιθωριοποιημένο, τον αμαρτωλό. Βλέπει στον καθένα την εικόνα του Θεού, την ιερότητα της ανθρωπίνης ύπαρξης. Γιατί, στην τελική κρίση, δεν θα ερωτηθούμε για τις γνώσεις που αποκτήσαμε, ούτε για τα τυπικά που τηρήσαμε, αλλά για την αγάπη που δείξαμε. Αυτή είναι η μόνη αληθινή απόδειξη της πίστης μας, η μόνη σφραγίδα της αυθεντικότητάς μας. Σαν άγρια κραυγή. Σαν λυγμός...

Και τι γίνεται με εκείνους που απέτυχαν να αγαπήσουν; Εκείνους που έκλεισαν τα μάτια στην ανάγκη του συνανθρώπου; Εκείνους που αδιαφόρησαν για τον πόνο, τη φτώχεια, την αδικία; Η απάντηση είναι σκληρή, αλλά δίκαιη: «*Πορεύεσθε ἀπ' ἐμοῦ οἱ κατηραμένοι εἰς τὸ πῦρ τὸ αἰώνιον τὸ ἡτοιμασμένον τῷ διαβόλῳ καὶ τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ*»

(Ματθ. 25, 41). Όχι ως τιμωρία, αλλά ως συνέπεια της επιλογής τους. Η απουσία αγάπης είναι κόλαση από μόνη της, ένας αιώνιος αποχωρισμός από τον Θεό, την πηγή κάθε αγαθού.

Η Κρίση φαίνεται ότι δεν είναι μια μελλοντική απειλή, αλλά μια παρούσα πραγματικότητα. Κάθε στιγμή, κάθε συνάντηση, κάθε πράξη, είναι μια ευκαιρία να επιλέξουμε την αγάπη ή την αδιαφορία, το φως ή το σκοτάδι. Η ζωή μας υφάινεται από αυτές τις μικρές, καθημερινές επιλογές, που καθορίζουν, εν τέλει, την αιώνια πορεία μας. «*Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐφ’ ὅσον ἐποιήσατε ἐνὶ τούτων τῶν ἀδελφῶν μου τῶν ἐλαχίστων, ἐμοὶ ἐποιήσατε*» (Ματθ. 25, 40). Ο Χριστός ταυτίζεται με τον κάθε άνθρωπο, ιδιαιτέρως με τον πιο αδύναμο, τον πιο περιφρονημένο, τον πιο ξεχασμένο. Στο πρόσωπό του αντικατοπτρίζεται η θεία παρουσία, και η στάση μας απέναντί του αποκαλύπτει την αληθινή μας σχέση με τον Θεό.

Δεν υπάρχουν “μεγάλα” και “μικρά” έργα αγάπης. Υπάρχει μόνο η αγάπη, που εκδηλώνεται με χίλιους τρόπους, σε χίλιες στιγμές. Ένα ποτήρι νερό, ένα ζεστό ρούχο, μια επίσκεψη στον φυλακισμένο, μια λέξη παρηγοριάς... Όλα αυτά, όσο ασήμαντα κι αν φαίνονται, έχουν αιώνια αξία, όταν γίνονται με καρδιά καθαρή και διάθεση προσφοράς. Ο Άγγλος ποιητής John Donne, με τη βαθιά του ενόραση, συλλαμβάνει αυτή την αλληλεξάρτηση των ανθρώπινων υπάρξεων, την αόρατη σύνδεση που μας ενώνει όλους: «*Οὐδεὶς θνητὸς ὑφίσταται ὡς νῆσος μοναχικὴ ἐν τῷ κόσμῳ· ἕκαστος ἡμῶν ἀποτελεῖ ψηφίδα τῆς ἡπείρου, μέρος τοῦ μεγάλου ὅλου ποὺ μᾶς περιβάλλει*» (Αγγλ. No man is an island, entire of itself; every man is a piece of the continent, a part of the main).[3] Κανείς δεν είναι αποκομμένος από το σύνολο. Η μοίρα του καθενός επηρεάζει τη μοίρα όλων. Ο πόνος του ενός είναι πόνος όλων. Η χαρά του ενός είναι χαρά όλων.

Είμαστε όλοι συνδεδεμένοι, σαν κρίκοι μιας αλυσίδας, σαν μέλη ενός σώματος. Και η Κρίση, τελικά, δεν είναι παρά η αποκάλυψη αυτής της αλήθειας, η συνειδητοποίηση της ενότητας που μας δένει, πέρα από τα όρια του χώρου και του χρόνου. Είναι η στιγμή που θα κληθούμε να αναγνωρίσουμε τον Χριστό στο πρόσωπο του κάθε συνανθρώπου μας, και να λογοδοτήσουμε για την αγάπη που δείξαμε ή αρνηθήκαμε να δείξουμε. Σαν το φως που διαπερνά το σκοτάδι, αποκαλύπτοντας τα κρυμμένα, έτσι και η αλήθεια της Κρίσης θα φανερώσει την ουσία της ύπαρξής μας. Και τι θα απομείνει; Η απάντηση, ίσως, κρύβεται στον απόηχο του χρόνου που κυλά αδυσώπητα, υπενθυμίζοντας πως η ζωή είναι δανεική και εφήμερη. «*Μὴ ἐρωτήσης ποτὲ γιὰ ποῖον ἤχεϊ ἡ καμπάνα, γιὰ σὲ ἤχεϊ*» (Αγγλ. ...never send to know for whom the bell tolls; it tolls for thee),[4] καταλήγει ο ποιητής... Η καμπάνα χτυπά για όλους μας, καλώντας μας σε μετάνοια, σε αλλαγή πορείας, σε μια ζωή γεμάτη αγάπη και προσφορά. Γιατί, εν τέλει, η Κρίση δεν είναι

παρά η συνάντηση με τον Εαυτό μας, τον αληθινό, τον αιώνιο, αυτόν που κρύβεται πίσω από τις μάσκες και τα προσωπεία της καθημερινότητας. Είναι η στιγμή της απόλυτης αλήθειας, η στιγμή που θα κριθούμε, όχι από κάποιον εξωτερικό κριτή, αλλά από την ίδια μας τη συνείδηση.

Φωτογραφία: Δευτέρα Παρουσία, 11ος αιώνας, βυζαντινό ψηφιδωτό. Άγνωστος καλλιτέχνης. Σάντα Μαρία Ασούντα, Τορτσέλλο, Ιταλία.

[1] Jacques-Paul [Migne](#), *Patrologie cursus completus, seu bibliotheca...omnium SS. patrum, doctorum scriptorumque ecclesisticorum...ad ann.1439 pro graecis...Series graeca...*, vol. LIX (Gallia: Garnier et Migne, 1862), 333.

[2] Mark Guy [Pearse](#), *Mister Horn and his friends; or, Givers and giving*, 4th ed. (London: Wesleyan Conference Office, 1876), 125.

[3] John [Donne](#), *The Works of John Donne: With a Memoir of His Life*, by Henry Alford, vol. III (London: John W. Parker, 1839), 575.

[4] ό.π.